

C. MĂC
VÀ
PH. ĂNG-GHÊ
TUYỂN TẬP

1

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA

C. MĂC
VÀ
PH. ĂNG-GHEN
TUYỂN TẬP

1

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA
Hà Nội - 2004

LỜI GIỚI THIỆU

BỘ C.MÁC VÀ PH.ĂNG-GHEN TUYỂN TẬP

Chủ nghĩa Mác ra đời vào những năm 40 của thế kỷ XIX ở Tây Âu, là nơi mà chủ nghĩa tư bản đang trong thời kỳ phát triển hưng thịnh nhờ tác động mạnh mẽ của cuộc cách mạng công nghiệp. Nước Anh phát triển sớm nhất, trở thành một nước tư bản chủ nghĩa hùng mạnh với nền công nghiệp khá phát đạt. Ở Pháp, cuộc cách mạng công nghiệp đang ở trong giai đoạn hoàn thành. Cuộc cách mạng công nghiệp phát triển lan sang Đức và một số nước Tây Âu khác, làm cho chủ nghĩa tư bản ở các nước này phát triển nhanh chóng trong phương thức sản xuất phong kiến. Rõ ràng, so với chế độ phong kiến, thì chế độ tư bản chủ nghĩa bộc lộ rõ tính hơn hẳn của nó. Chính trên ý nghĩa ấy mà trong *Tuyên ngôn của Đảng cộng sản*, C.Mác và Ph.Ăng-ghe-n đã nhấn mạnh: "Giai cấp tư sản, trong quá trình thống trị giai cấp chưa đầy một thế kỷ, đã tạo ra những lực lượng sản xuất nhiều hơn và đồ sộ hơn lực lượng sản xuất của tất cả các thế hệ trước kia gộp lại"^{1*}. Và hai ông khẳng định: "có thế kỷ nào trước đây lại ngờ được rằng có những lực lượng sản xuất như thế vẫn nằm tiềm tàng trong lòng lao động xã hội!"^{2*} Như vậy, giai cấp tư sản đã đóng một vai trò hết sức cách mạng trong lịch sử.

Nhưng, sự phát triển của chủ nghĩa tư bản càng làm cho những mâu thuẫn xã hội vốn có của nó thêm gay gắt. Trong hoàn cảnh lịch sử đó, giai cấp tư sản không còn đóng vai trò là giai cấp cách mạng, nó bộc lộ sự hoảng sợ và sự đối lập sâu sắc đối với cuộc đấu tranh của giai cấp vô sản. Đúng như C.Mác và Ph. Ăng-ghe-n đã nói: "giai cấp tư sản

1*, 2* C.Mác và Ph.Ăng-ghe-n: *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 1995, t.4, tr. 603.

không những đã rèn những vũ khí sẽ giết mình; nó còn tạo ra những người sử dụng vũ khí ấy chống lại nó, đó là những công nhân hiện đại, những *người vô sản*"^{1*}. Vì vậy, giai cấp vô sản xuất hiện trên vũ đài lịch sử không chỉ là "kẻ phá hoại" chủ nghĩa tư bản mà còn là lực lượng tiên phong trong cuộc đấu tranh thực hiện sứ mệnh đào huyệt chôn chủ nghĩa tư bản. Thực tiễn của cuộc đấu tranh của giai cấp vô sản đặt ra yêu cầu khách quan phải có một hệ thống lý luận soi sáng và dẫn đường, phải có một học thuyết cách mạng và khoa học để phản kích lại mọi học thuyết phản động, lỗi thời, phê phán các học thuyết sai lầm, để làm nền tảng tư tưởng vững chắc, định hướng đúng cho cuộc đấu tranh. Chủ nghĩa Mác xuất hiện vào thời điểm ấy là sản phẩm tất yếu của những điều kiện kinh tế - xã hội của xã hội tư bản chủ nghĩa giữa thế kỷ XIX, là sự phát triển hợp quy luật của lịch sử tư tưởng nhân loại, nó giải đáp kịp thời và đúng đắn về mặt lý luận những vấn đề đặt ra của thời đại. Đúng như V.I.Lê-nin đã chỉ rõ: "Học thuyết của ông (Mác) ra đời là *sự thừa kế* thẳng và trực tiếp những học thuyết của các đại biểu xuất sắc nhất trong triết học, trong kinh tế chính trị học và trong chủ nghĩa xã hội"^{2*}. Có nghĩa là triết học cổ điển Đức, kinh tế chính trị học Anh và chủ nghĩa xã hội không tưởng Pháp là những thành tựu tư tưởng, lý luận mà loài người tích lũy được cho đến thế kỷ XIX, đã trở thành nguồn gốc lý luận của chủ nghĩa Mác sáng tạo.

Thật vậy, giai cấp vô sản và quần chúng lao động đã tìm thấy ở học thuyết vĩ đại của C.Mác và Ph.Ăng-ghe-nơ một tầm cao của trí tuệ đáp ứng yêu cầu của cuộc đấu tranh tự giải phóng mình và toàn xã hội nhằm hướng tới một tương lai tốt đẹp và đầy triển vọng. Rõ ràng, xây dựng nên học thuyết của mình, hai ông đã tìm thấy vũ khí vật chất ở giai cấp vô sản và quần chúng lao động, và ngược lại, không còn nghi ngờ gì nữa, giai cấp vô sản và quần chúng lao động đã tìm thấy vũ khí tinh thần ở học thuyết cách mạng và khoa học của hai ông. Như các ông đã khẳng định, cuộc sống là quá trình vận động và phát triển không ngừng, cho nên *học thuyết của các ông là học thuyết về sự phát*

1* C.Mác và Ph.Ăng-ghe-nơ: *Sđd*, 1995, t.4, tr. 605.

2* V.I.Lê-nin: *Toàn tập*, tiếng Việt, Nxb. Tiến bộ, Mátxcơva, 1980, t.23, tr.49-50.

triển, học thuyết của sự phát triển, trong đó có sự phát triển của bản thân học thuyết do các ông xây dựng.

Cuộc đời và sự nghiệp của C.Mác và Ph.Ăng-ghe-nh phản ánh tầm cao của hai tâm hồn, hai nhân cách lớn của hai nhà bác học uyên bác, của hai chiến sĩ cách mạng lỗi lạc chưa từng thấy trong lịch sử nhân loại. Tư duy của loài người không những đã bị chinh phục bởi trí tuệ thiên tài của các ông, mà còn bị chinh phục bởi tâm hồn và nhân cách lớn của các ông được thể hiện trong sự nghiệp lao động sáng tạo, trong tình bạn thuỷ chung trong sáng giữa hai ông và trong toàn bộ cuộc đời hết sức sôi động và cực kỳ phong phú của các ông. Đúng như Lê-nin đã chỉ rõ: Học thuyết của hai ông có "sức hấp dẫn không gì cưỡng nổi đã lôi cuốn những người xã hội chủ nghĩa của tất cả các nước đi theo lý luận đó, chính là ở chỗ nó kết hợp tính chất khoa học chặt chẽ và cao độ (đó là đỉnh cao nhất của khoa học xã hội) với tinh thần cách mạng, và kết hợp không phải một cách ngẫu nhiên, không phải chỉ vì người sáng lập ra học thuyết ấy đã kết hợp trong bản thân mình những phẩm chất của nhà bác học và của nhà cách mạng, mà là kết hợp trong chính bản thân lý luận ấy, một sự kết hợp nội tại và khăng khít. Thật thế, nhiệm vụ của lý luận, mục đích của khoa học được nêu thẳng ra ở đây là giúp đỡ giai cấp những người bị áp bức trong cuộc đấu tranh kinh tế đang thực sự diễn ra"^{1*}.

Từ những năm 20 của thế kỷ XX, chủ nghĩa Mác - Lê-nin đã thâm nhập vào Việt Nam và ngày càng được truyền bá rộng rãi thông qua Hồ Chí Minh và một số chiến sĩ cách mạng tiên bối lúc bấy giờ. Chỉ từ khi chủ nghĩa Mác - Lê-nin thâm nhập vào phong trào công nhân và phong trào yêu nước thì mới tạo ra bước ngoặt căn bản của cách mạng Việt Nam, trước hết là đánh dấu bằng sự ra đời của Đảng Cộng sản năm 1930. Kể từ đó, chủ nghĩa Mác - Lê-nin, hạt giống đầy sức sống đã được đâm chồi nảy lộc và đơm hoa kết quả trên mảnh đất Việt Nam, và nó không ngừng phát triển bền vững cùng với toàn bộ tiến trình đi lên của cách mạng Việt Nam. Ở đây, bản chất cách mạng và khoa học của chủ nghĩa Mác - Lê-nin và tư tưởng Hồ Chí Minh được vận dụng một cách sáng tạo, kết hợp một cách chặt chẽ và phát huy tác dụng một cách đầy đủ nhất. Nhờ đó, Đảng ta đề ra được đường lối

^{1*} V.I.Lê-nin: *Sđd*, 1974, t.1, tr.421.

MỤC LỤC

	<i>Trang</i>
<i>Lời giới thiệu Bộ C.Mác và Ph. Ăng-ghe-n Tuyền tập</i>	7
<i>Lời giới thiệu tập I</i>	27
C. Mác. GÓP PHẦN PHÊ PHÁN TRIẾT HỌC PHÁP QUYỀN CỦA HÊ- GHEN	39
C.Mác. NHỮNG NHẬN XÉT PHÊ PHÁN VỀ BÀI BÁO CỦA "MỘT NGƯỜI PHỔ": "VUA PHỔ VÀ CẢI CÁCH XÃ HỘI" (Trích).....	62
Ph. Ăng-ghe-n. PHRI-ĐRÍCH VIN-HEM IV, VUA PHỔ	71
Ph. Ăng-ghe-n. QUAN ĐIỂM CỦA NƯỚC ANH VỀ NHỮNG CUỘC KHỦNG HOẢNG TRONG NƯỚC.....	84
Ph. Ăng-ghe-n. NHỮNG CUỘC KHỦNG HOẢNG TRONG NƯỚC	86
Ph. Ăng-ghe-n. LƯỢC THẢO PHÊ PHÁN KHOA KINH TẾ CHÍNH TRỊ	96
C. Mác. BẢN THẢO KINH TẾ - TRIẾT HỌC NĂM 1844 (Trích).....	137
[Bản thảo thứ nhất]	139
Tiền công	139.
Lợi nhuận của tư bản	155
1. Tư bản	155
2. Lợi nhuận của tư bản	156
3. Sự thống trị của tư bản đối với lao động và động cơ của nhà tư bản	160
4. Tích lũy tư bản và cạnh tranh giữa các nhà tư bản	161
Địa tô	171
[Lao động bị tha hóa]	189
[Bản thảo thứ ba]	210
Tiền	

<i>C. Mác và Ph. Ăng-ghe-n.</i> GIA ĐÌNH THẦN THÁNH HAY LÀ PHÊ PHÁN SỰ PHÊ PHÁN CÓ TÍNH PHÊ PHÁN. Chống Bru-nô Bau-ơ và đồng bọn (Trích)	219
Bình luận có tính phê phán số 1.....	223
Bình luận có tính phê phán số 2.....	227
Diễn dịch một cách đặc trưng số 2	233
c. Cuộc chiến đấu có tính phê phán chống lại cách mạng Pháp....	235
d. Cuộc chiến đấu có tính phê phán chống lại chủ nghĩa duy vật Pháp.....	244
<i>Ph.Ăng-ghe-n.</i> TÌNH CẢNH CỦA GIAI CẤP LAO ĐỘNG Ở ANH. Theo những sự quan sát của bản thân và những nguồn đáng tin cậy (Trích).....	259
Lời tựa	261
Lời mở đầu	267
Giai cấp vô sản công nghiệp.....	289
Kết luận.....	294
Phong trào công nhân	345
Giai cấp vô sản nông nghiệp	383
Thái độ của giai cấp tư sản đối với giai cấp vô sản.....	402
<i>C. Mác.</i> LUẬN CƯƠNG VỀ PHOI-Ơ-BẮC	432
<i>C. Mác và Ph. Ăng-ghe-n.</i> HỆ TƯ TƯỞNG ĐỨC. PHÊ PHÁN TRIẾT HỌC ĐỨC HIỆN ĐẠI QUA CÁC ĐẠI BIỂU CỦA NÓ LÀ PHOI-Ơ-BẮC, B. BAU-Ơ VÀ STIẾC-NƠ VÀ PHÊ PHÁN CHỦ NGHĨA XÃ HỘI ĐỨC QUA CÁC NHÀ TIÊN TRI KHÁC NHAU CỦA NÓ (Trích)	437
I. Phoi-ơ-bắc. Sự đối lập giữa quan điểm duy vật và quan điểm duy tâm	439
[- A. Hệ tư tưởng nói chung, hệ tư tưởng Đức nói riêng-].....	441
1. Lịch sử	456
2. Về sự sản xuất ra ý thức	469

[- B. Cơ sở thực tế của hệ tư tưởng Đức-]	489
1. Sự giao tiếp và sức sản xuất	489
3. Những công cụ sản xuất tự nhiên và những công cụ sản xuất do nền văn minh tạo ra và các hình thức sở hữu	506
[- C. Chủ nghĩa cộng sản - sự sản xuất ra bản thân hình thức giao tiếp]	514
C. Mác. SỰ KHỐN CÙNG CỦA TRIẾT HỌC. Trả lời cuốn "Triết học về sự khốn cùng của ông Pru-đông (Trích)	527
Chương 2. Phép siêu hình của khoa kinh tế chính trị	528
§I. Phương pháp	528
Nhận xét thứ nhất	529
Nhận xét thứ hai	535
Nhận xét thứ ba	536
Nhận xét thứ tư	537
Nhận xét thứ năm	540
Nhận xét thứ sáu	543
Nhận xét thứ bảy và cuối cùng	549
§V. Những cuộc bãi công và những liên minh của công nhân	556
Ph. Ăng-ghe-n. NHỮNG NGƯỜI CỘNG SẢN VÀ CÁC HAI-NƠ-TXEN	567
Bài thứ nhất	567
Bài thứ hai	579
Ph. Ăng-ghe-n. NHỮNG NGUYÊN LÝ CỦA CHỦ NGHĨA CỘNG SẢN	593
C. Mác và Ph. Ăng-ghe-n. BÀN VỀ BA LAN	621
Diễn văn của Mác	621
Diễn văn của Ăng-ghe-n	623
C. Mác. DIỄN VĂN VỀ MẬU DỊCH TỰ DO ĐỌC TẠI CUỘC HỌP CÔNG KHAI CỦA HỘI DÂN CHỦ BRUY-XEN NGÀY 9 THÁNG GIÊNG 1848.	626

C. Mác. ĐIỀU LỆ CỦA LIÊN ĐOÀN NHỮNG NGƯỜI CỘNG SẢN.....	648
C. Mác và Ph.Ăng-ghe-n. TUYÊN NGÔN CỦA ĐẢNG CỘNG SẢN	657
Lời tựa viết cho bản tiếng Đức "Tuyên ngôn của Đảng cộng sản" xuất bản năm 1872.....	661
Lời tựa viết cho lần xuất bản thứ hai bằng tiếng Nga cuốn "Tuyên ngôn của Đảng cộng sản".....	664
Lời tựa cho bản tiếng Đức "Tuyên ngôn của Đảng cộng sản" xuất bản năm 1883.....	667
Lời tựa cho bản tiếng Anh xuất bản năm 1888 "Tuyên ngôn của Đảng cộng sản".....	669
Lời tựa viết cho lần xuất bản bằng tiếng Đức "Tuyên ngôn của Đảng cộng sản" năm 1890.....	678
Lời tựa viết cho lần xuất bản bằng tiếng Ba Lan "Tuyên ngôn của Đảng cộng sản" năm 1892.....	688
Gửi độc giả I-ta-li-a. Lời tựa viết cho bản tiếng I-ta-li-a "Tuyên ngôn của Đảng cộng sản" xuất bản năm 1893.....	693
Tuyên ngôn của Đảng cộng sản	699
I. Tư sản và vô sản.....	700
II. Những người vô sản và những người cộng sản	718
III. Văn học xã hội chủ nghĩa và cộng sản chủ nghĩa.....	731
1. Chủ nghĩa xã hội phản động.....	731
A) Chủ nghĩa xã hội phong kiến.....	731
B) Chủ nghĩa xã hội tiểu tư sản	734
C) Chủ nghĩa xã hội Đức hay chủ nghĩa xã hội "chân chính".....	736
2. Chủ nghĩa xã hội bảo thủ hay chủ nghĩa xã hội tư sản..	740
3. Chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa cộng sản không tưởng - phê phán.....	741
IV. Thái độ của những người cộng sản đối với các đảng đối lập	746
Ph. Ăng-ghe-n. CÁC PHONG TRÀO NĂM 1847.....	749

<i>C. Mác và Ph. Ăng-ghe-n.</i> NHỮNG YÊU SÁCH CỦA ĐẢNG CỘNG SẢN Ở ĐỨC.....	765
<i>C. Mác và Ph. Ăng-ghe-n.</i> NHỮNG BÀI BÁO ĐÃ ĐĂNG TRÊN TỜ "NEUE RHEINISCHE ZEITUNG" 1 THÁNG SÁU - 7 THÁNG MUỐI MỘT 1848.....	771
<i>Ph. Ăng-ghe-n.</i> QUỐC HỘI PHRAN-PHUỐC.....	772
<i>C. Mác và Ph. Ăng-ghe-n.</i> CƯƠNG LĨNH CỦA ĐẢNG DÂN CHỦ CẤP TIẾN VÀ CỦA CÁNH TẢ Ở PHRAN-PHUỐC.....	778
<i>C. Mác.</i> CUỘC CÁCH MẠNG THÁNG SÁU.....	785
<i>Ph. Ăng-ghe-n.</i> CUỘC CÁCH MẠNG THÁNG SÁU (DIỄN BIẾN CỦA CUỘC KHỞI NGHĨA Ở PA-RI).....	792
<i>Ph. Ăng-ghe-n.</i> CHÍNH SÁCH ĐỐI NGOẠI CỦA NƯỚC ĐỨC.....	805
<i>C. Mác.</i> DỰ LUẬT VỀ VIỆC XOÁ BỎ CÁC ĐẢM PHỤ PHONG KIẾN..	810
<i>C. Mác.</i> GIAI CẤP TƯ SẢN VÀ PHẢN CÁCH MẠNG.....	819
<i>C. Mác.</i> PHONG TRÀO CÁCH MẠNG.....	858
<i>C. Mác và Ph. Ăng-ghe-n.</i> VỤ ÁN XỬ TỜ "NEUE RHEINISCHE ZEITUNG"	862
Diễn văn của Mác.....	
Diễn văn của Ăng-ghe-n.....	
<i>C. Mác.</i> VỤ ÁN CHỐNG KHU UỶ VÙNG RANH CỦA NHỮNG NGƯỜI DÂN CHỦ.....	890
Diễn văn của Mác.....	890
<i>C. Mác.</i> LAO ĐỘNG LÀM THUÊ VÀ TƯ BẢN.....	917
Lời nói đầu viết cho lần xuất bản lẻ tác phẩm của C. Mác "Lao động làm thuê và tư bản" năm 1891.....	919
Lao động làm thuê và tư bản.....	932
<i>C. Mác.</i> ĐÌNH BẢN TỜ "NEUE RHEINISCHE ZEITUNG" BẰNG BIỆN PHÁP CẢNH SÁT.....	979
<i>C. Mác và Ph. Ăng-ghe-n.</i> THƯ VÀ TRÍCH THƯ.....	985
Ăng-ghe-n gửi Ủy ban thông tin cộng sản ở Bruy-xen.....	987

Mác gửi Pa-ven Va-xi-li-ê-vích An-nen-cốp ở Pa-ri.....	995
Ăng-ghe-n gửi Ê-min Bălăng-cơ ở Luân Đôn	1014
Ăng-ghe-n gửi Ê-min Bălăng-cơ ở Luân Đôn	1016
<i>Chú thích</i>	1021

PHỤ BẢN

Bìa trong của cuốn "Gia đình thần thánh" in lần thứ nhất.....	221
Bìa trong của bản in lần thứ nhất cuốn sách "Tình cảnh của giai cấp lao động ở Anh"	265
Bìa trong của lần xuất bản thứ nhất tác phẩm "Tuyên ngôn của Đảng cộng sản"	659
Bìa trong lần xuất bản bằng tiếng Anh tác phẩm "Tuyên ngôn của Đảng cộng sản"	671
Bìa phụ của bản in bằng tiếng Đức "Tuyên ngôn của Đảng cộng sản" năm 1890	681
Hai trang của bản tiếng Ba Lan "Tuyên ngôn của Đảng cộng sản" xuất bản năm 1892 có Lời tựa của Ph. Ăng-ghe-n	689
Bìa phụ bản in bằng tiếng I-ta-li-a "Tuyên ngôn của Đảng cộng sản" xuất bản năm 1893.....	697
Tờ truyền đơn "Những yêu sách của Đảng cộng sản ở Đức"	767
Trang của tờ "Neue Rheinische Zeitung" đăng bài của C. Mác "Giai cấp tư sản và phản cách mạng"	831